

Profesní dům a pár fakt o Jezuitech

Jiří Veselý

9. června 2012

Toto je prezentace, připravená k jiné příležitosti a upravená dodatečně pro účastníky srazu absolventů MFF UK (1957 – 1962). Je to náhled na historii vzniku Profesního domu Jezuitů, ve kterém se setkání konalo, a virtuální prohlídka zajímavostí této architektonicky pozoruhodné budovy MFF.

**Historie Profesního domu je neoddělitelně
spojena s jezuitským řádem**

Jezuitský řád :

(1540 [Pavel III.] – 1773 [Kliment XIV.]),
(1814 [Pius VII.] – dosud)

**Historie Profesního domu je neoddělitelně
spojena s jezuitským řádem**

Jezuitský řád :

**(1540 [Pavel III.] – 1773 [Kliment XIV.]),
(1814 [Pius VII.] – dosud)**

→ Pozváni Ferdinandem I.

České země (1556) – prvním místem Praha
do r. 1773, zrušení řádu
od r. 1814 řád obnoven

→ příchod do Bohosudova (1853)

1919 – vznik československé viceprovincie
trvala do r. 1950

(více o historii lze nalézt na oficiálních stránkách Jezuitů
<http://www.jesuit.cz/historie.php>)

České země – 1556 (Klementinum)

*Praha, Plzeň, Třeboň, Český Krumlov,
Chomutov, Jindřichův Hradec, Brno, Olomouc*

...

generál

provinciálové v čele provincií

superior missionum dozírá na misijní činnost

Domy :

semináře, koleje, rezidence,

profesní domy, exerciční domy, scriptoria, misijní domy

České země – 1556 (Klementinum)

*Praha, Plzeň, Třeboň, Český Krumlov,
Chomutov, Jindřichův Hradec, Brno, Olomouc*

...

generál

provinciálové *v čele provincií*

superior missionum *dozírá na misijní činnost*

Domy :

semináře, koleje, residence,

profesní domy, exerciční domy, scriptoria, misijní domy

České země – 1556 (Klementinum)

*Praha, Plzeň, Třeboň, Český Krumlov,
Chomutov, Jindřichův Hradec, Brno, Olomouc*

...

generál

provinciálové *v čele provincií*

superior missionum *dozírá na misijní činnost*

Domy :

semináře, koleje, rezidence,

profesní domy, *exerciční domy, scriptoria, misijní domy*

Zajímavosti :

známí: Balbín, Canisius, Dobrovský, Koniáš

Antonín Strnad (1746 – 1799),

Joseph Stepling (1716 – 1788),

Stanislav Vydra (1741 – 1804)

asi 20 tis. členů, u nás pár desítek v 7 komunitách

Omnia ad maiorem Dei gloriam

Zajímavosti :

známí: *Balbín, Canisius, Dobrovský, Koniáš*

Antonín Strnad (1746 – 1799),

Joseph Stepling (1716 – 1788),

Stanislav Vydra (1741 – 1804)

asi 20 tis. členů, u nás pár desítek v 7 komunitách

Omnia ad maiorem Dei gloriam

Zajímavosti :

známí: Balbín, Canisius, Dobrovský, Koniáš

Antonín Strnad (1746 – 1799),

Joseph Stepling (1716 – 1788),

Stanislav Vydra (1741 – 1804)

asi 20 tis. členů, u nás pár desítek v 7 komunitách

Omnia ad maiorem Dei gloriam

velmi aktivní **stavebníci**

Příchod 1556 – **Klementinum**

součást rakouské provincie (1551), později vzniká
česká provincie (1623) a československá viceprovincie (1919)

největší stavební
komplex u nás po
Pražském hradu
3. největší jezuitský na
světě

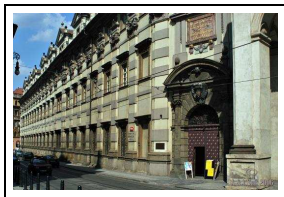

velmi aktivní **stavebníci**

Příchod 1556 – **Klementinum**

součást rakouské provincie (1551), později vzniká
česká provincie (1623) a československá viceprovincie (1919)

největší stavební
komplex u nás po
Pražském hradu
3. největší jezuitský na
světě

novoměstská **Kolej Sv. Ignáce**
komplex s kostelem (1658–1702),
nynější hlavní sídlo Jezuitů v ČR,
špitál od r. 1773

malostranský **Profesní dům**

komplex s kostelem Sv. Mikuláše (1658 – 1702),
nyní MFF UK

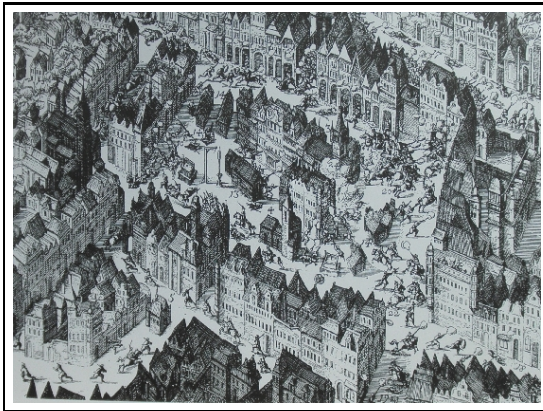
dávná zástavba

kostel Sv. Mikuláše
(1282-3),

kostel Sv. Václava
(10. stol., nedoloženo),
první písemné zprávy
z r. 1358

Situace (patrně poměrně přesná) :

(15.2.1611 Pasovští na Malé Straně, nez. autor)

kostel **Sv. Mikuláše**

kostelík **Sv. Václava**

Rozšíření – fara (před r. 1606 : známe např. ze Sadelerovy rytiny),
do rukou Jezuitů přešly oba r. 1625,
plány stavby profesního domu a úsilí o koupi domů (1627–1673)

Narušení statiky kostela Sv. Václava
kostel stržen, nový uvnitř Profesního domu (1685–1688)

Sv. Mikuláš a Profesní dům (1673–1773) – architekti

Francesco Caratti (1615-20(?) – 1677) : 1673-4

Giovanni Domenico Orsi (1633–1679) : 1674-9

Francesco Anselmo Lurago (1634–1693) : 1680-91

Kryštof Dienzenhofer (1655–1722),

Kilián Ignác Dienzenhofer (1689-1751)

Anselmo Martino Lurago (1701–1765)

Narušení statiky kostela Sv. Václava
kostel stržen, nový uvnitř Profesního domu (1685–1688)

Sv. Mikuláš a Profesní dům (1673–1773) – architekti

Francesco Caratti (1615-20(?) – 1677) : 1673-4

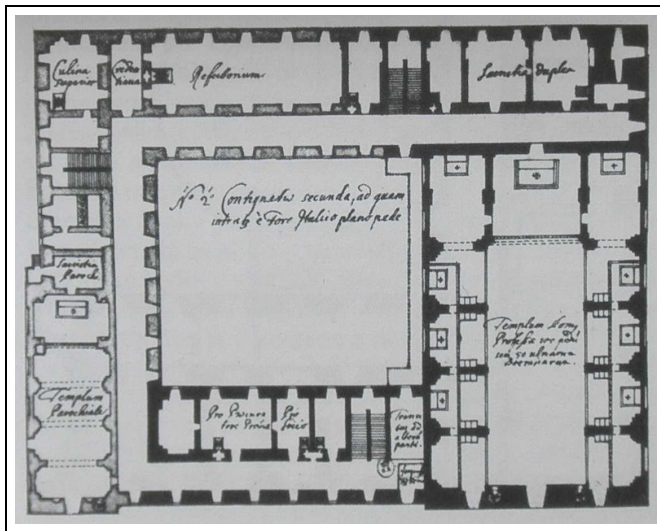
Giovanni Domenico Orsi (1633–1679) : 1674-9

Francesco Anselmo Lurago (1634–1693) : 1680-91

Kryštof Dienzenhofer (1655–1722),

Kilián Ignác Dienzenhofer (1689 - 1751)

Anselmo Martino Lurago (1701–1765)

(Plán 1. patra, asi 1650)

Výřez (Jan Josef Dietzler, 1743 :), Korunovace Marie Terezie :

Profesní dům (1691 – 1773), dílčí úpravy

1784-1789 :

Antonín Haffenecker (1720 – 1789),

Josef Jäger (1722 – 1793),

hlubší zásahy, přestavba kostela

1922-1927 :

Alois Špalek (1883 – 1940)

vestavba dvorany

Profesní dům (1691 – 1773), dílčí úpravy

1784-1789 :

Antonín Haffenecker (1720 – 1789),

Josef Jäger (1722 – 1793),

hlubší zásahy, přestavba kostela

1922-1927 :

Alois Špalek (1883 – 1940)

vestavba dvorany

(**Vincenc Morstadt 1835**, pohled na horní část náměstí)

Stavba :

1673 – 1691, pak drobné úpravy (např. 1737 – 1752)
je těžké oddělit od chrámové výstavby
adaptační práce (1784 – 1789), kostel, portál dolního vchodu

Budova vlastněna/využívána :

Jezuité (1691 – 1773), zrušení řádu
Státní zpráva (např. Zemský soud)
Ministerstvo financí
Vysoká škola železniční/spisovna Městského soudu
Univerzita Karlova - MFF/spisovna Městského soudu

Přístavba části pro

Ústřední státní pokladnu, též ale
archiv (pod kostelem)

trezory (využití tradičního dvoupodlažního podsklepení)
kryty, vestavby, drobné adaptace, atd.

Např. tzv. „**dvorana**“ (1922–1927)

(jednoduchý vzhled, vjezd do dvora)

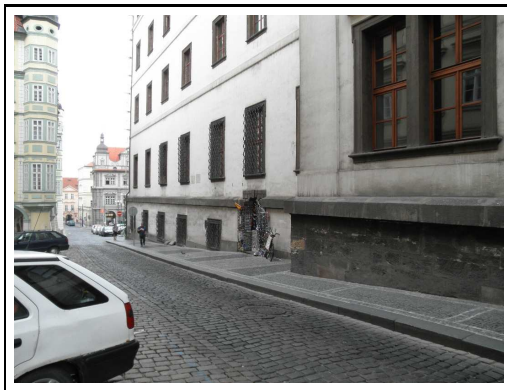

(vjezd do dvora: znak, plastiky)

(vjezd do dvora: detail se znakem)

Pohled k dolní části náměstí:

"Maskovaný" kostel Sv. Václava

Fasáda z horní části náměstí :

Fasáda - detail :

Kostel „bez střechy“ :

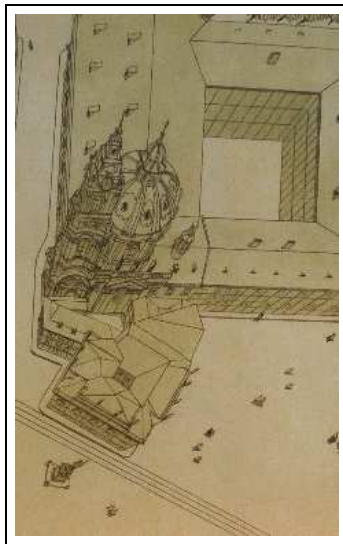

Propojení s kostelem sv. Mikuláše :

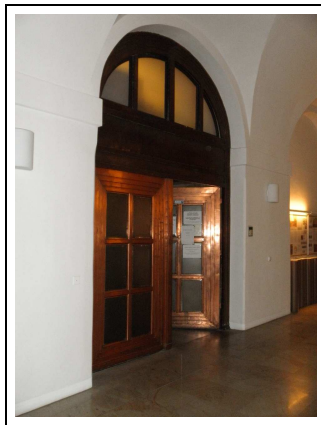

Kresba asi z r. 1910

Návrh klubu
Za starou Prahu

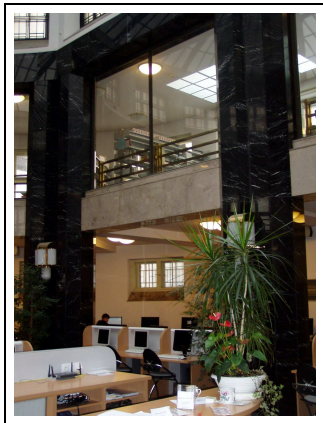
Vchod do dvorany :

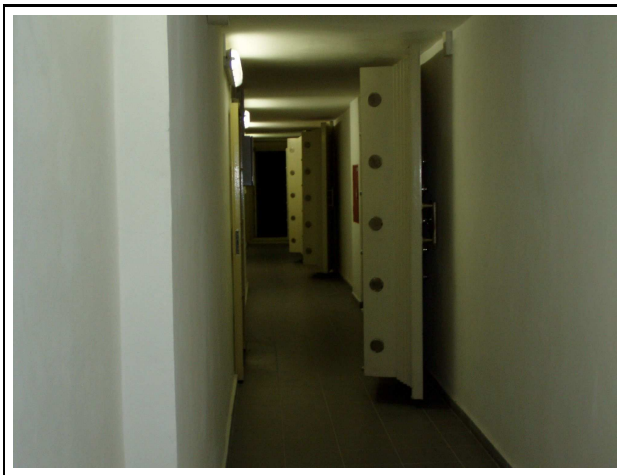
Ústřední pokladna Ministerstva financí:

Ústřední pokladna Ministerstva financí:

Trezory k uložení státního pokladu : (toto křídlo dříve nepodsklepeno)

Trezory – detail :

Zásadní a **nákladná** rekonstrukce :

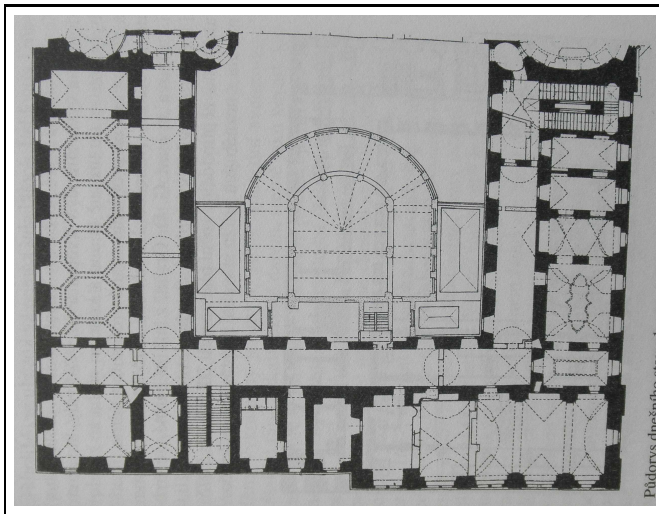
odstranění dodatečných vestaveb

modernizace (vytápění, sítě, výtah apod.)

bezbariérové pojetí

změna funkčnosti (např. kanceláře, posluchárny, refektář)

zachování dobových prvků

(schema 1. patra po rekonstrukci)

(Uvolnění chodeb)

Práce s detaily – řešení dveří :

(Detail dveří 1)

(Detail dveří 2)

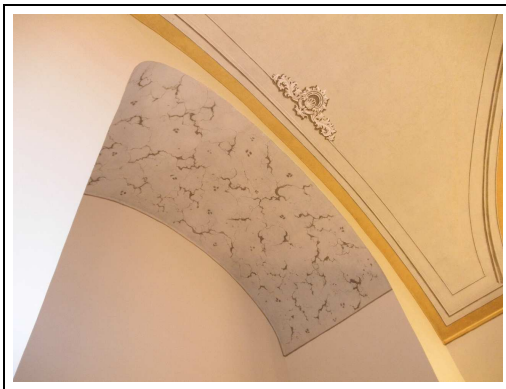
(Detail dveří 3)

Strop v "Barboře"

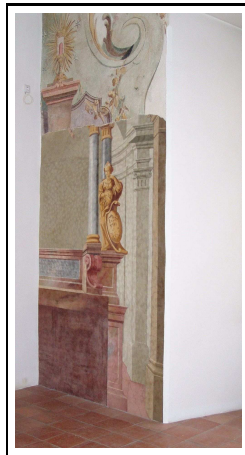

Stropní výmalba

Stropní výmalba

Fresky – zadní schodiště :

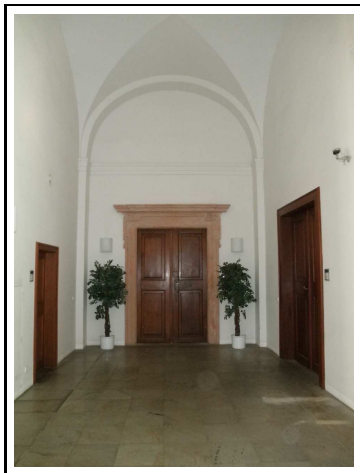

(Fragmenty v posluchárnách)

(Fragmenty v posluchárnách – detail)

Refektář – vchod :

Refektář – historické foto :

Refektář – současný stav :

Refektář – současný stav :

(původní výzdoba : Josef Kramolín (1730 – 1802))

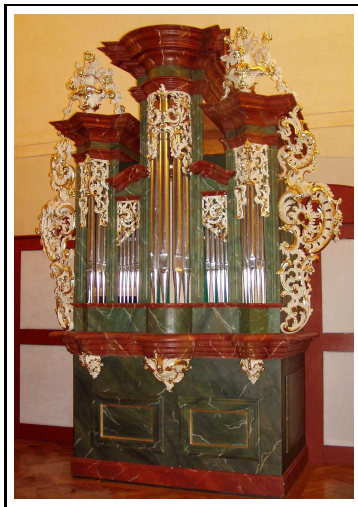
Refektář – historická kuchyně (stříbrnice) :

Refektář – promoce :

Refektář – varhany :

Refektář – předsálí :

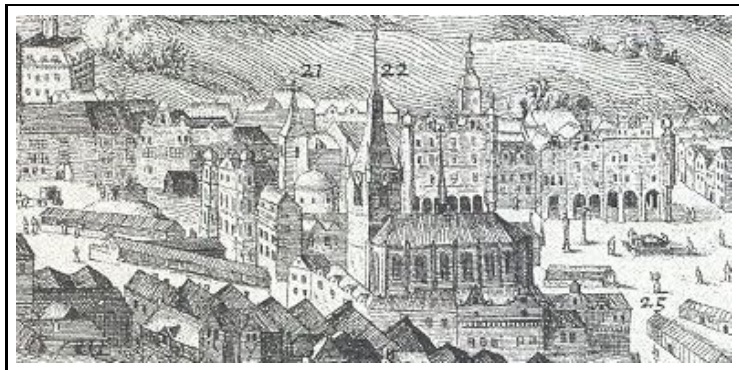
2004 : objevení rotundy Sv. Václava

odkryta po 376 letech, asi 5 % dlažby zachováno
použita fotodokumentace
ze zprávy o výzkumu

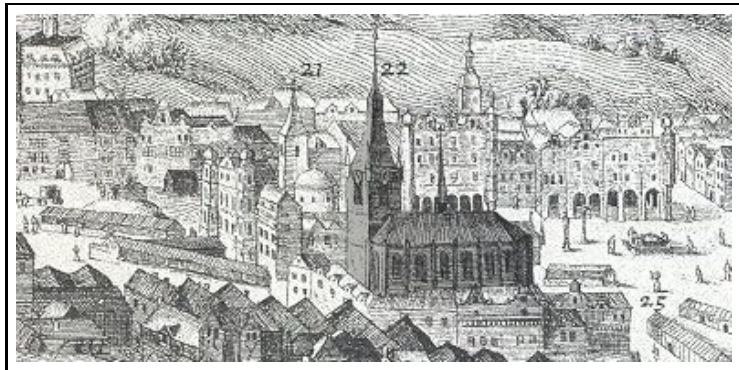
Zpráva o nálezu rotundy sv. Václava na Malostranském náměstí v Praze (22.05.2007)

Dne 3. února 2004 měl malostranský výzkumný tým archeologického oddělení NPÚ–UOP v hlavním městě Praze čest objevit rotundu sv. Václava. Byla zasypána 376 let a za tu dobu se ztratilo povědomí o její přesné lokalizaci. O rozpoznání této stavby v dosud přístupných prostorách se přitom snažila řada badatelů, kteří vesměs konstatovali, že při radikální přestavbě malostranského špalíčku na jezuitský profesní dům zanikla beze stopy. Vycházeli z rytiny zobrazující vpád Pasovských v roce 1611, na níž je zřetelná poloha rotundy v západní uliční frontě špalíčku. Dnes víme, že toto zobrazení nebylo přesné a rotunda ve skutečnosti stála východněji. (...)

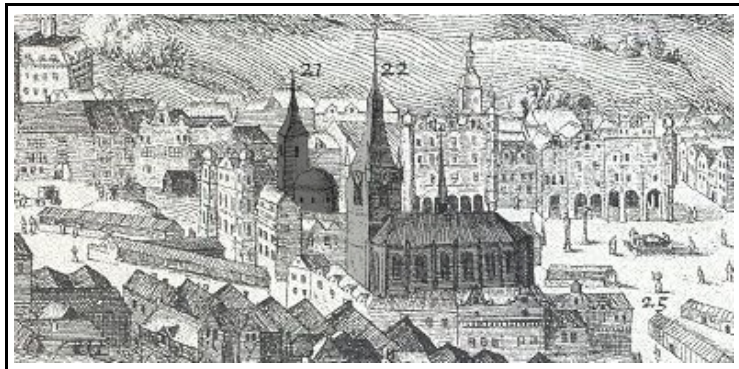
Malostranské nám. :

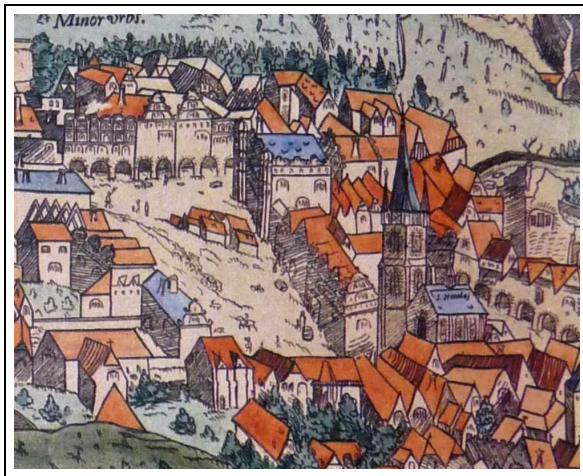
Malostranské nám. : kostel Sv. Mikuláše

Malostranské nám. : kostel Sv. Václava

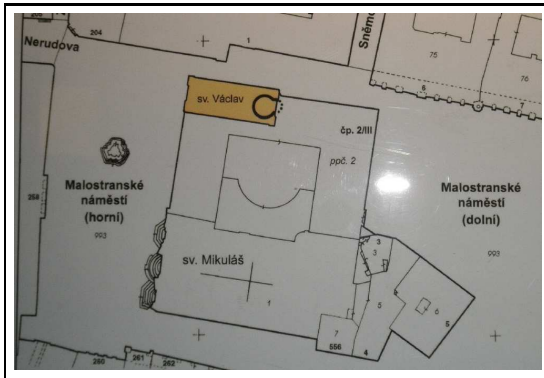
Malostranské nám. : situace

Stručný výklad o rotundě :

Poloha rotundy v Profesním domě :

Celkový pohled :

Zdivo – detail :

Práce archeologického týmu :

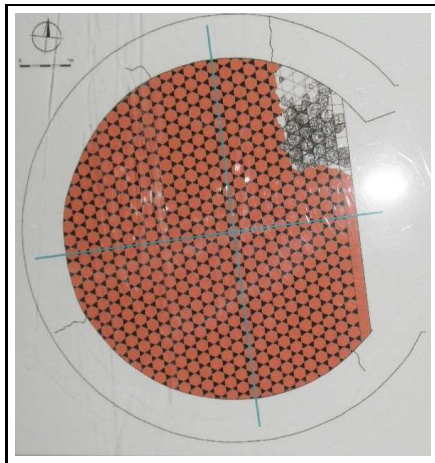
Nález dlažby :

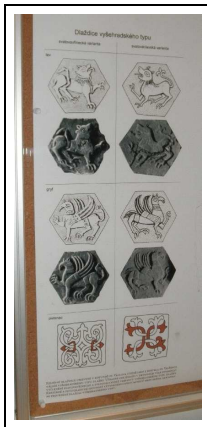
Detail dlažby a zdiva :

Možná rekonstrukce dlažby :

Srovnání "vyšehradské" a "svatováclavské" dlažby :

Kosterní nález :

Kosterní nález :

Knižní publikace :

Poche E. :

Prahou krok za krokem,
Panorama, Praha 1985, s. 64

Ruth F. :

Kronika královské Prahy a obcí sousedních II,
Nakl. Lidové noviny, Praha 1995, s. 690

Vlček P. a kol. :

Umělecké památky Prahy (Malá Strana),
Academia, Praha 1999, s. 126

Bečková K. :

Zmizelá Praha (Hradčany a Malá Strana),
Schola ludus - Pragensia, Praha 2000, s. 240

Děkuji za pozornost

Děkuji za pozornost